

Előfizetési árak helyben és vidéken:
 Egy évre - - - - - 12 korona
 Félévre - - - - - 6 korona
 Negyedévre - - - - 3 korona
 Egyes szám ára - - 12 fillér.
 Megjelenik vasárnap és csütörtök reggel.

HATÁRŐR

== UJVIDÉK, 1909. ==
 szeptember 8. szerda

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Ujvidék, Petöfi-utca 47. szám.,
 ahová a lap szellemi és anyagi részét
 illető közlemények intézendők.
 Hyen közleményeket és megkereséseket
 lapunk nyomdája is elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA.

Lapvezér: Teleki Arvéd gróf.

A zsidóság ünnepe.

—, szeptember 7.

Az ujvidéki zsidóság ma ünnepet ül; és ez az ünnep nemcsak az övé. A magyarságé is.

Mert amikor a baldachin alatt, e város vezetőinek és előkelőségeinek kíséretében bevonul a szentséggel az ujvidéki zsidó egyházközség ősz főpapja: az óriási áldozatkésztséggel emelt monumentális templom nemcsak a hitnek, a vallásnak válik szent hajlékává, de felavatást nyer az a magyarság, a hazaszeretet kultuszában is.

Leszögezni kívánjuk: itt Ujvidéken, amint az egész országban, a magyarságnak hatalmas támaszává vált a zsidóság. Beleolvadt a magyarságba; s kiknek joguk van visszatekinteni egy három évtizedes nehéz, de dicső munkásság elismerésreméltó eredményére: azok a becsületesen, az Isten, király, haza jelében végigharcolt győzedelmes küzdelemre tekinthetnek vissza.

Ez a három évtizeddel ezelőtt még német zsidóság nálunk magyarrá lett; s asszimiláló képességeiben felülmulta mindazokat, akik itt Ujvidéken laknak.

Megerősödött ez az ujvidéki zsidóság. Számban és vagyonban. Hiszen ezt legékebben bizonyítja az a hatalmas palotatömb, mely egyik legékebb díszét képezi Ujvidéknek. Ezek az épületek csak úgy emelkedtek, hogy az ujvidéki zsidóság áldozatkésztségét dicséretreméltó módon kimutatta. Hogy nemcsak a gazdagok juttatták e szent célra szép adományait, hanem a legszegényebb is építette bele filléreit, hogy századokra szóló művel hirdessék ennek a kornak és ennek a kor fiainak hitét, vallásosságát — mely áldozatképes — és magyarságát.

És megerősödött a magyarságban.

Mert talán az első az egész országban, mely homlokzatára irt magyar szóval szólítja a hívőket Isten házába. És amint három évtized alatt kiküszöbölte jegyzőkönyvéből és minden egyesületéből a német nyelvet: ez az ujvidéki zsidóság óriási lépéssel megyen előre ezen a napon és ebben a poliglott, nemzetiségi várouban oly imaházat épít magának, melynek homlokzatáról a héber zsoltnak magyarra fordított verse ragyog felénk.

Ezért avatjuk mi és avatja velünk minden jó magyar ujvidéki polgár az ujvidéki zsidó község ünnepét az egész közönség ünnepévé.

És hogy az egész város ünnepe, ezt minden szónál ékebben bizonyítja a hír, mely e sorok írásakor repült asztalunkra. Az ujvidéki kereskedelmi világ tudniillik elhatározta, hogy megünnepli a mai napot; s külsőben aképen ad kifejezést ennek, hogy a felavatási napon az összes kereskedők, tekintet nélkül vallásra és nemzetiségre — üzleteiket zárva tartják.

Ha egy erkölcsi testület csak ily eredményre tudna rámutatni; ha jó magyarságával, a más vallásu, más nemzetiségű polgárokkal való együttérzésével és megbecsülésével csak ezt tudná elérni, az is elég ahoz, hogy ennek a sok helyütt üldözött és elnyomott zsidóságnak és annak vezetőinek utmutatást és példaadást nyújtson. Hogyan kell jó zsidónak, hogyan kell jó magyarnak lenni.

Mert az ujvidéki zsidók bizonyították be.

Az ünnepség tulajdonképp négy részből áll. Délelőtt 8 órakor lesz a zárkötötétel az új zsinagógában. Délelőtt 10 órakor diszközgyűlés lesz a hitközség tanácstermében. Ezen a gyűlésen az elnöki megnyitó után a főjegyző ismerteti a templomépítés történetét, majd *Berczeller* Lipót mérnök mondja az ünnepi beszédet. Utána *Freund* Ede dr. ügyvéd, a hitközség alelnöke méltatja *Pap* Ignác dr. főrabbi érdemeit és munkásságát, míg egy képviselőtestületi tag *Fischer* Jakab jegyző tevékenységével fog beszédében foglalkozni. Dr. *Leitner* Renő az előljáróság és építőbizottság tevékenységét fogja még ezután ismertetni, mire a elnöki zárszó következik.

Az ünnepség fénypontja délután fél 4 órakor megtartandó felavató istentisztelet. Az istentisztelet tulajdonképp még a régi imaházban kezdődik, ahonnan diszmenetben a tóra-tekerceket átviszik az új templomba, ahol zoltár éneklése után Dr. *Rosenberg* ókanizsai főrabbi fog imát mondani a nyitott frigszekrény előtt, majd a korra legidősebb pap meggyújtja az örök mécsest, mire újabb zoltár következik és utána *Pap* Ignác dr. főrabbi felavatja beszéd kíséretében a templomot. Újabb zoltár éneklése után *Singer* Bernát dr. szabadkai főrabbi tart ünnepi beszédet, melyben *Pap* Ignác főrabbi működéséről fog szólni. A fényes sorrendű istentiszteletet a Hymnus fejezi be.

A felavató istentisztelet után *Fischer* Mihály zombori főrabbi, a VII. izr. községkerületet megelőző istentisztelet sorrendjében imát mond. — Este 8 órakor a Récesy nagyteremben diszvacsora.

A vidékről ötvennél több képviselő és küldött jelenik meg. Eddig jelentkeztek:

Szabadka: Dr. Klein Adolf, Kuttna, Mór és neje, Kunecz Mór, Singer Gyula, György Mór, Dr. Barta Antal, Dr. Singer Bernát és neje. *Baja*: Dr. Bruck Samu és neje, Dr. Rosenberg Samu, Lemberger Rezső, Schlieszer Miksa, Milkó Vilmos, Dr. Adler Lipót. *Zombor*: Szilágyi Mór, Dr. Fischer Mihály, Dr. Guttman Zsigmond. *Palánka*: Horovitz D. L., Rosenstock Samu, Dr. Vermes Jenő. *Zsablya*: Dr. Földes Simon, Dr. Csillag Károly, Weisz Ignác. *Jemerin*: Reiter Vilmos, Grün Jakab, Schossberger Simon. *Pacsér*: Dr. Wachslér Ede, Weiszberger Fülöp. *Kiszács*: Stein M. Márton, Iritz Nándor, Stark József. *Kabol*: Stein Mór, Marberger Samu, Marberger Miksa. *Magyar Kanizsa*: Grünér Henrik, Dr. Löbl Nándor, Dr. Rosenberg főrabbi. *Verbász*: Hirschl Manó, Blum Salamon. *Jopolya*: Koch Bernát, Hajnal Dávid, Dr. Goldfahn. *Jitel*: Bayer Miksa, Marberger L. József, Dr. Polgár Gusztáv, Duldner Vilmos. *Petróc*: Steiner Lipót, König Lipót. *Óbecse*: Dr. Milkó Ignác, Dr. Galambos Pál, Freund József, Darvas Samu. *Bajsa*: Robicssek Adolf. *Csantavér*: Basch Vilmos. *Budapest*: Hazai Hugó.

Dr. *Csillag* Károly, zsabylai ügyvéd a templomavatás alkalmából a következő szép ódát írta:

Hossánna néked nagy Jehova népe,
 Oltárt emelsz, hogy dicsérd Istened,
 Ki Pharaónak láncait letépte
 És Mózesével igét hirdetett.
 Aki hosszú idők duló viharát
 Járatta rajtunk s lelkeinken át,
 Hogy mi, a törpék megmaradtunk mégis —
 És földre hullt sok gögös Góliát!

Mi megmaradtunk vész s viharon által,
 Utunkban annyi bálvány földre dől
 És vértanúink hősiess sorából
 Megtöltöttünk bár annyi temetőt;
 Mi megmaradtunk nagy Jehova néked,
 Ki védtél annyi ezredéven át —
 Egyik kezünkben önvédelmi kardunk
 És másikában szentelt bibliád!

S most, hogy vihar nem dül a láthatáron
 Felépthettük szentelt templomod,
 Bár gyenge mása a Te Zionodnak,
 Napod mellett csak szerény csillagod.

BOGDÁNY és TÁRSA

Budapest,
 VI. Dalmok-utca 12. sz.
 Telefon 988.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatornázás és világítás berendező vállalat.

Ujvidék, Tököly Imre-utca 11. Telefon 219.

Amelynek fénye mégis felragyogva
Szétszórja dűsan a hit sugarát,
„Mimizrach Schemesch“ el odáig messze,
Hol mindenütt imádják Jehovát!

Hol mindenütt majd azzal üdvözölnek,
„Ma tauwú“ a te hajlékod mi szép!
Mi boldog, aki Istenben tud hinni,
Az örökkívő istenfélő nép!
Kit nem tört meg a századvégiségnek
Betegirányú gyávasága még,
Ki nyíltan meri vallani meg azt, hogy
Zsidó anyától, annak születék!

Óh itt e szentelt hajlékod körében
Fogadjuk meg, hogy szent maradsz nekünk
És „Áschré jauschwét“ lelkesen daloljuk,
Szívedhez szent Hozsannát zengünk;
Hogy a sors bármit is hozzon fejünkre,
Mentsvárunk lesztek ti falak,
Hogy ide csak a tiszta érzést hozzuk,
Ott künn az utcán marad a salak!

És idebenn csak szentelt ünnepeid
Zsoltárbeszéde fog majd hangzani,
Az „Unszane Taukef“ szentelt siri hangja,
A bűnbánatnak fájó hangjai.
A Sófár szója nagy feltámadásnak
Dicső zenéje, mely lelkünkbe hat —
A hihetlent is szent hitedre készíti:
Éltre hiva a halottakat!

Óh jertek hát a szentelt hajlékokba,
Lépjétek át áldásos küszöbét,
Ahol egy negyed évszázadja várja
Egy jámbor pap e templom ünnepét.
„Jeworechsch Adonáj“ szól beszéde —
„Áment“ dalol az ájtatos sereg —
Légy áldva nép, aki felépítetted
És légyen áldva a Te szent neved!

Csillag Károly.

B. Bodrog vármegye 1908. é. közgazdasági viszonyai.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara kiadásában Perjessy László titkár szakavatott tollából most jelent meg a kerület 1908. évi közgazdasági viszonyait ismertető vastkos Évkönyv, melynek a vármegyénk és városunk közgazdaságát feltüntető részéből a következőket adjuk közre.

Dacára a pénz olcsóságának és bőségének, a helyzet bizonytalansága s a vállalkozás bátorlansága miatt, 1908-ban a közgazdaság egyik ágában sem mutatkozott határozott fejlődés. Egyrészt a rendkívüli nagy hitelmegvonás, melylyel a pénzintézetek a válság hatása alatt a kereskedelmi s iparvállalatokkal szemben eljárak, óvatossá és félnékké tette a vállalkozást, másrészt a bizonytalan politikai helyzet — amihez a budapesti intézetek bankkattellje is járult — megakasztotta a fejlődést. Mindamellett a kerület kereskedelmének és iparának egészséges állapotára mutat az a körülmény, hogy a kedvezőtlen viszonyok dacára is újabb ipar- és kereskedelmi vállalatok létesültek, pénzintézetek alakultak, vagy alapítóikét emelték és hogy e nehéz viszonyok dacára csak elvétve fordult elő fizetéseképtelenség.

A hitelélet bizonytalanságából folyó bajokon kívül az 1908. év gyenge terméseredménye is zsidasztólólag hatott a forgalomra.

Az Ausztriával megkötött kiegyezés káros befolyását iparunk és kereskedelmünk napról-napra fokozottabb mérvben érzi, egyfelől az osztrák ipar és kereskedelem leküzdhetlen versenyében, másfelől a megélhetés fokozódó nehézségében. Kivételünk oroszánrésze most is Ausztriába megy, behozatalunk legnagyobb része Ausztriából jó, úgy hogy csak nagyon

kis hányad az, mely hazánkba a vámkülföldről érkezik, vagy innen oda megy. Külkereskedelmi forgalmunk a következő hivatalos statisztikai adatokból tűnik ki legjobban: összes behozatalunk volt 1908-ban 1700·9 millió korona (1207-ben 1.666·2 millió), összes kivitelünk pedig 1642·1 millió korona (1907-ben 1599·8 millió), így kereskedelmi mérlegünk 59·8 millió koronával volt passzív. (1907-ben 66·4 millióval.) Ez a múlt évi eredményhez képest 6·6 millió koronával kedvezőbb. A nemes fém és ércpénzforgalom leszámításával pedig az összes behozatal 1594 millió korona (1592 millió), a kivitel pedig 1599·6 millió korona (1907-ben 1578 millió) volt, így 5·6 millióval aktív. Ami a múlt évi 38 millió passzívának eltűnését jelenti.

Ausztriából behoztunk 1339·4 millió korona értékű áru és iparcikket (1907-ben 1293 millió) s Ausztriába kivittünk 1204·6 millió (1907-ben 1195 millió) korona értékűt, kereskedelmi mérlegünk e szerint Ausztriával szemben 134·8 millió koronával passzív. A nemes fém és ércpénzforgalom leszámításával a behozatal Ausztriából volt 1239 millió korona (1225 millió), kivitel Ausztriába 1169·5 millió (1179·8 millió), így kereskedelmi mérlegünk Ausztriával szemben 69·5 millió koronával passzív. A nemes fém- és ércpénzforgalom leszámításával kereskedelmi mérlegünk Ausztriával szemben 36·8 millió koronával, leszámításával pedig 39·5 millió koronával alakult kedvezőtlenebbül, mint a megelőző évben.

Külkereskedelmi forgalmunk több mint $\frac{3}{4}$ része Ausztriába esik. Összes kivitelünk $\frac{75}{100}$ -a megy Ausztriába, $\frac{9}{100}$ -a Németországba, $\frac{2}{100}$ -a Olaszországba, $\frac{1\frac{1}{4}}{100}$ -a Angliába, $\frac{1\frac{1}{2}}{100}$ -a Romániába, ugyancsak $\frac{1\frac{1}{2}}{100}$ -a Franciaországba, $\frac{1}{2}$ — $\frac{1\frac{1}{2}}{100}$ -a Oroszországba, az Egyesült Államokba, Szerbiába, Bulgáriába, Törökországba.

Összes behozatalunknak $\frac{77}{100}$ -a jó Ausztriából, $\frac{8}{100}$ -a Németországból, $\frac{3}{100}$ -a Angliából, $\frac{1\frac{1}{2}}{100}$ -a az Egyesült Államokból, $\frac{1}{100}$ — $\frac{1\frac{1}{2}}{100}$ -a Olaszországból és Franciaországból, $\frac{1}{4}$ -a Romániából. A többi megoszlik.

Ami pedig Ausztria-Magyarország közös vámterületének kereskedelmi mérlegét illeti, az új kereskedelmi és vámszerződés hatása alatt évről-évre fokozatosan rosszabbodik, úgy hogy 1908-ik évi passzívánk meghaladja a 200 millió koronát. A vámszerződésnek megkövetésénél erősen dominálnak az agrár érdekek, minek eredménye a csaknem elviselhetetlen drágaság. A társadalmi osztályok csaknem mindenike feljajdult az *élelmiszerek rendkívüli drágulása miatt*. Hozzájárult a drágaság előidézéséhez a két utolsó év kedvezőtlen terméseredménye, hozzájárultak ehhez a Balkán-államok zavaros politikai viszonyai, a megújuló sztrájkok. A húsdrágaságot első sorban a Balkánállamok állatbehozatalának eltiltása eredményezte, mely egyben visszahatott szépen virágzó közvetítő állatkereskedelmünkre is. Hozzájárult a drágaság előidézéséhez az *örlési forgalom eltörlése*, de legelső sorban a *védővámok életbeléptetése*.

Az *iparüzés* terén az 1908-ik év a stagnálás éve volt. Kerületünkben a lefolyt év alatt csak néhány nagyobb iparvállalat létesült. A kisipar körében sem volt jelentős szaporulat észlelhető. Kerületünk gyáripára a Balkánállamokkal erős összeköttetést tartott fenn, de a feszült politikai viszonyok s a rendezetlen állapotok miatt napról-napra vesztette el a tért, melyet pedig nagy utánjarrással szerzett s nagy küzdelemmel tartott eddig meg. Helyét a német, angol, olasz és francia ipar foglalja el.

HIREK.

Vár. közgyűlés. Vár. törvényhatóságunk e hó 15-én közgyűlést tart, melynek tárgyát a jövő 1910. évi költségelőirányzat képezi.

Megakasztott hajóhid forgalom. E hó 6-án egy fával telt dereglye nekiment a hajóhidnak s az anyahorgonyt széttepte, úgy hogy 1 napig szünetelt a hajóhidforgalom s részint a vasuti hidon, részint kompon és csónakon történt az átkelés.

A zimonyi vonal átépítése. A jövő esztendő tavaszán nagyszabású építkezéseket készít elő a Máv igazgatósága. A kormány már az ősszel törvényjavaslatot fog a parlament elé terjeszteni, melyben a Balkánra irányuló, a legjelentékenyebb nemzetközi vonalnak, a zimonyi fővonalnak átépítésére és az állomások bővítésére kér felhatalmazást. A gazdasági érdekelttség már néhány év óta kinosan tapasztalja, hogy a Balkánra szállított iparcikkek megkésve, tulságos hosszú idő alatt jutnak rendeltetési helyükre. Több külföldi nagy export-cég panaszt emelt kormánya útján a kereskedelmi miniszternél, aki maga is meggyőződött, hogy a rohamosan megnagyobbodott forgalmat ez a vonal már képtelen lebonyolítani, a sürgős intézkedés már nem késhet soká.

Elgázolta a vonat. A hétfőn hajnalban Budapestről Ujvidékre érkező kel. expressz vonat a 176. és 177. számú örházak között elgázolta Keresztesi Mihály 13 éves csizmadia tanoncot. Hogy baleset történt-e, vagy a fiú szándékosan vetette magát a vonat elé, megállapítható nem volt.

Lövészet. A lövöldében e hó 5-én megtartott kácsalövészet alkalmával összesen 101 kácsa nyereség esett a találó lövésekre, ebből Lobenstein K. 19, Hesz Fr. 18, Emberi M. 17, id. Zanbauer Ág. 10, Witz F. 8, Rokenstein 8, Aranyos 5, Burmann S. 5, Szabó Imre 4, Wachtl J. 4, ifj. Zanbauer Ág. 3. Ezenfelül mély lövésért díjat nyert: Lobenstein K., Szabó J., Wachtl J. és Hesz F. (ötösért), — Vasárnap, szept. 12-én a 150 méter távol 10 körü céllapokra lönek.

Esküvő. Paul Keresztély tvb. biz. tag kedves és szeretetreméltó leányát, Ilonkát e hó 7-én vezette oltárhoz Lepény Lajos máv. tisztviselő. A násznagyi tisztet Winkle István és Lepény István, a vőlegény bátyja töltötte be.

Tanítók közgyűlése. Az ujvidék-palánkai r. kat. tanítóegylet e hó 9-én Ujvidéken rendezte évi közgyűlését tartja.

Épül a gimnázium. Jakabfy Ferenc kultuszminiszteri főmérnök a napokban itt járt, hogy a jelenlegi kórház helyébe építendő főgimnázium és internátus ügyében a helyszínen a szükséges felméréseket eszközölje s az átalakítási munkák foganatosítása iránt intézkedjék. Nevezett min. főmérnök — úgy látszik — az „Ujvidéki Közlöny“ vasárnapi cikkének hatása alatt és megjelenése után nyomban indult meg Ujvidékre. Ugyancsak az U. K. jól értesültsége szerint jövő héten megindulnak a próbafurások!

A lövöldel vendéglő és cukrászda bérbeadása. A céllövészegylet lövésztanácsa e hó 5-én tárgyalta Witz Ferenc lövészmeister elnöklete alatt a lövöldel vendéglő és cukrászda bérletére beérkezett írásbeli ajánlatokat. A cukrászdát ezentul is Hajek Fülöp cukrász kapta meg. A vendéglőre beérkezett 12 ajánlat közül a lövésztanács szótöbbség-

gel Kocsis évi időre vendéglőt.

Megint utca 4. sz. éves fiát sz. marta. A annak erec a flucskán tása tekint

Tolvaj borfiu, ki I alkalmazva asztalon f kilopott és felszedett azután szá utazzék, a miért is megfigyelt előszedte,

Felak ben. Früh vargót a lecsukta. M tott a bö fehérenmü totta mag mely szeri tetését kit

Megő hihetetlen közlemény a maga el magát gyó vett s a t totta a sz mint az or napfördök

Kibuk kereskedő és amikor rosszul be és kibukot kis leány esett. Erre hantak se minden su utazásuka

Vitriol Lajos, 33 is fardat küdt és e hosszabb kapós urá arcába ör vitriolt. A riadva ál sége, szin a vitriol ember eg sek után azt monc sors így hozzá, ne

Nagy lése szeri a hadser at vásár

Lota Lajos kul váth Gyö Kulán a ígéretek tatta Hor szolgabiro

gel Kocsis Miklós vendéglősnek ítélte meg 3 évi időre évi 700 kor. bérösszeg mellett a vendéglőt.

Megint ebmarás. Erba Ferencné, Lenau-utca 4. szám alatti lakosnő Ferenc nevű 7 éves fiát szomszédjuk kutyája jobb lábán megmarta. A kutya megfigyelés alá vétetett és annak eredményéhez képest fog rendőrségünk a flucskának a Pasteur intézetbe való szállítása tekintetében intézkedni.

Tolvaj pikoló. Pusztai Mihály 13 éves borfiu, ki Hartmann Miklós vendéglőjében volt alkalmazva, a napokban egy vendégnek az asztalon felejtett pénztárcájából 10 kor.-nát kilopott és a pénzt a Zrinyi Ilona-utcában a felszedett kövezet közé rejtette, vasárnap azután szabadságot kért gazdájától, hogy haza utazzék, ami gazdájának gyanusnak tűnt fel, miért is a fiut feljelentésére a rendőrség megfigyelte, és őt midőn az eldugott pénz előszedte, elcsipte.

Felakasztotta magát a rendőri börtönben. Frúhauf József felsőcsuri illetőségű csavargót a palinkai rendőrség letartóztatta és lecsukta. Mikor más nap a rendőrség benyitott a börtönbe, Frúhaufot holtan találta; fehérműjéből kötelet csavart szajon felakasztotta magát. Zsebében egy végzést találtak, mely szerint az *ujvidéki* törvényszéknél büntetését kitöltötte.

Megőrült a napfürdőktől. Érdekes, szinte hihetetlen hírt közölnek a kassai lapok. E közlemények szerint Passiut Árpád postafőtiszt a maga elmélete alapján napfürdőkkel akarta magát gyógyítani. Passiut rengeteg napfürdőt vett s a tulságba vitt gyógykezelés megbontotta a szerencsétlen ember esztét. Passiut, mint az orvosok kostaláltak rajta, megőrült a napfürdőktől.

Kibukott a vonatból. Kalmár N. csurogi kereskedő kis leánykájával beszállt a vonatba és amikor ez indulóban volt, a kis leány a rosszul betett ajtónak támaszkodva, ezt kilökte és kibukott a vonatból. A megrémült apa a kis leány után ugrott és ugyancsak a földre esett. Erre megállították a vonatot s a lezuhantak segítségére siettek, akik szerencsére minden súlyosabb sérülés nélkül folytathatták utazásukat.

Vitriollal leöntötte a férjét. Milánkovics Lajos, 33 éves szabadkai munkás a napokban is fáradtan érkezvén haza a munkából, lefeküdt és esahamar elaludt. Felesége, aki már hosszabb idő óta féltékenykedett különben kikapós urára, az alvó ember fölé hajolva, annak arcába öntötte a napokkal előbb beszerzett vitriolt. Az ember rettenetes kínok közt felriadva álmából, ordítani kezdett, mire felesége, szinte állati dühvel a *torkába* öntötte a vitriolos üveg tartalmát. A szerencsétlen ember egy napi irtózatoss és kínos szenvedések után meghalt; az asszony, mikor elfogták, azt mondta, hogy ő sajnálja az urát, de a sors így akarta; megcsalta őt, aki hű volt hozzá, nem tehetett mást.

Nagy lóvásárlás. Szabadkai lapok értesítése szerint a török kormány elhatározta, hogy a hadsereg részére 1/2 millió koronáért lovat vásárol nagyrészt Szabadkán.

Letartóztatott munkásközvetítő. Váry Lajos kulai rendőrzvezető észrevette, hogy Horváth György 42 éves szenttamási napszámos Kulán a munkásokat szép szavakkal és nagy ígéretekkel Németországba csábítja. Letartóztatta Horváth Györgyöt és a kulai járási főszolgabíró elé állította, aki 200 kor. pénzbü-

ntetésre és 15 napi elzárásra ítélte és azonnal az óbecsei főszolgabíróhoz toloncoltatta.

A pálinka áldozata. Miriszavlyev András 46 éves kulai napszámos a napokban egész nap pálinkázott, korcsmáról-korcsmára járva. Már jól be volt állítva, mikor még egy korcsmába ment, az utolsóba, amennyiben a kiszolgált pálinkát felhajtva, nyomban a helyszínen meghalt. Halálát alkoholmérgezés okozta. Az elhunytat áldott állapotban levő neje és 8 kiskorú gyermeke siratja.

Báoskai athléta világrekorder. Tövisi Rác Vilmos kulai lakos, a Budapesti Egyetemi Athlétaikai Club kitűnő athléta aug. hóban Bécsben megtartott nemzetközi athlétaikai versenyen a 60 méteres síkfutásban új világrekordot teremtett; ugyanis 66 másodperc alatt futotta meg a távot. Azonkívül megnyerte a 100 yardos síkfutásban a Silberer-díjat, melyet Simon Pál, a magyar bajnok védett, kinek a versenyről való távolléte a sportkörökben nagy feltűnést keltett. Az ottani nagyszámú közönség részéről szép ovációban volt része Rácznak, annál is inkább, mert a legkitűnőbb athlétaik áltak a starthoz.

Uj ügyvédek. A szabadkai ügyvédi kamara Holló Dénes dr. ügyvédet Zenta, Mannheim Emánuel dr. ügyvédet Bácsstopolya, Áldor Gyula dr. ügyvédet Szabadka, Oszvár Vilmos dr. ügyvédet Csantavér székhelylyel, az ügyvédek lajstromába iktatta, továbbá Kniesel Frigyes dr. kulai ügyvédet elhalálozása, Gruber Károly dr. szabadkai ügyvédet a kamara területéről történt távozása folytán az ügyvédek lajstromából törölte; Kniesel Frigyes dr. kulai ügyvéd irodája részére gondnokká Deák Béla dr. kulai ügyvédet rendelte ki, Gruber Károly dr. szabadkai ügyvéd az irodájához tartozó iratokat Vas Antal dr. szabadkai ügyvédnek adta át.

Megvan a kolera széruma. Berlinen keresztül kapjuk azt a szenzációs híradást, hogy a kolerabetegség régóta keresett szérumát megtalálták. A felfedező a párisi Pasteur-intézet egyik fiatal orvosa, bizonyos dr. *Kalyvini*, aki évek óta kutatja a kolerát okozó bacillusokat. A szérum oly hatékony, hogy már is sikerült a hajlamosok százalékát 50 százalékról 23 százalékra leszállítani. Az új szérum méltán csatlakozik az emberi ész legújabb hatalmas diadalaihoz.

A bácsbodrogmegyei kosárfonó-szövetkezetek. Gazdasági háziiparunk egészséges fejlődéséről tesz tanuságot az a körülmény, hogy Bácsbodrog vármegye területén már eddig nem kevesebb, mint huszonöt kosárfonó-szövetkezet működik az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékében. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter eddig is minden irányban támogatta ezt a fejlődést és már előzőleg intézkedett a szövetkezetek működési területén füztelepek létesítése iránt, hogy a szövetkezetek részére mindenkor olcsó és jó minőségű nyersanyag biztosíttassék. Hogy pedig addig is, míg a füztelepek termésbe jönnek, a szövetkezetek sikeres működése nyersanyag híján meg ne akadjon, legújabb jelentékeny állami segítséget engedélyezett arra a célra, hogy a háziiparosok a nyersanyag időközi drágulásával megküzdhessenek.

Bács-Bodrog vármegye monografiája. Most jelent meg a fenti monografia II. kötete, melyet megvásárolta nagy érdeklődéssel vartak, miután a legkiválóbb erők szerkesztették. Így: a történeti részt Reiszig Ede és Móríc Zsigmond, a róm. kath. egyház és bácsi érsekség történetét Winkler Pál, a református egyházakat Kozma László, az ág hitv. ev. egy-

házakat Bierbrunner Gusztáv, a gör. kel. egyházat pedig Hadzsits Antal ismerteti. A mezőgazdasági és állattenyésztési viszonyokról Günther Ferenc, a vadászatról Bársony István, az iparról, kereskedelemről, hitelügyről pedig Haraszty Lajos irtak kitűnő ismertetések és tanulmányokat.

Kereskedők Évkönyve. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés 1910-re is kiadja a már két ízben megjelent Kereskedelmi Évkönyvét, amelynek harmadik évfolyama karácsonykor jelenik meg. Az Évkönyv harmadik kötetét is ismert szakférfiak írják. Nagy részét az új adótörvények és a már megjelent végrehajtási utasítások ismertetése és magyarázata foglalja le. Az újabb hatályba lépett törvények és rendeletek közül még a mértékhteljesítési szabályokat, az új esektörvény fontosabb rendelkezéseit, a kereskedelmi üzletek átruházásáról szóló törvényt ismerteti az Évkönyv. Behatóan foglalkozik a legközelebb életbe lépő új vasuti üzletszabályzat fontosabb újításával. A új fővárosi lakbérszabályzatnak a kereskedőket érintő rendelkezéseit szintén részletezi. Alapos tájékoztatást nyújt az új magyar-román vám szerződés megállapodásai felől, valamint külön cikkben behatóan foglalkozik az annektált tartományokkal, részletesen kiterjeszkedve mindarra, amit a Boszniával összeköttetést tartó magyar kereskedőnek tudnia szükséges. Lesz az Évkönyvben azonkívül számos kisebb cikk, különféle táblázat, kereskedelmi címtár, hasznos utbaigazítás és tudni-való. A Kereskedők Évkönyvét, amelyet az O.M.K.E. tagjai költségmentesen, tagsági járulékaik fejében kapnak meg, az Egyesülés megbízásából az idén is Beck Géza helyettes főtájtár szerkeszti.

Magyarország cukortermelése és forgalma. A hivatalos lap közli a kimutatást Magyarország cukortermeléséről és forgalmáról az évi július hónapban és 1908. szeptember 1-től 1909. évi július végéig. E szerint a tiszta termelés és készlet az évi július hónapban nyerscukorból 36.650 métermázsa, fogyasztási cukorból 383.851 métermázsa, 1908. szeptember 1-től 1909. július végéig nyerscukorból 734.301 métermázsa, fogyasztási cukorból 2.326.229 métermázsa. Elszállítottak a cukorgyárakból és szabadraktárakból a) az adó lefizetése mellett júliusban 649 métermázsa nyers- és 100.923 métermázsa fogyasztási cukrot, a szeptember—júliusi időszakban 11.279 métermázsa nyers- és 953.556 métermázsa fogyasztási cukrot; b) az adó lefizetése nélkül részben a vámvonalon át való kivitelre, részben ipari célokra júliusban 4000 métermázsa nyers- és 24.459 métermázsa fogyasztási cukrot, a szeptember—júliusi időszakban pedig 446.642 métermázsa nyers- és 1.105.312 métermázsa fogyasztási cukrot. Végleges készlet július végén 32.001 métermázsa nyers- és 258.459 métermázsa fogyasztási cukor.

Megosalt férjek egyesülete. Ilyen csodabogár is van már, természetesen Amerikában, a csodák és lehetetlenségek hónapjaiban. Lehetne ugyan efféle egyesület nálunk is, mivel felszarvazott férjek itt is szaladgálnak elég nagy számban. De a magyar ember, ha már megcsalja az élete párja, nem viszi ki szégyenét az utcára, hanem vagy lenyeli, vagy megöli a hűtelent. Az amerikai férjek azonban egészen másképpen gondolkoznak s mivel mindennapi eset, hogy az asszony megcsalja, esetleg faképnél is hagyja az urát, elhatározták a férjek, hogy akik ilyen sanyaru, szégyenteljes sorba jutottak, azok egy egyesületbe tömörülnek, ahol elmondják egymásnak tapasztalataikat.

csalódásaikat. Az egyesület már meg is alakult és a jelek után ítélve, ez lesz a világ legnagyobb és legnépesebb egyesülete.

Közgazdaság.

Takarmánytermő réteink.

Nagy hibája a magyar gazdának, hogy réteivel egyáltalán nem törődik, ha szénáját, sarjút lekaszállta, behordta, legfeljebb arra terjed ki még gondja, hogy a másodsarjút állataival legeltesse. Ez a körülmény egyik oka a folytonos takarmányhiánynak, aminek természetes következménye a csekély állatlétszám, a kevés trágyatermelés. A földek termőképességének folytonos csökkenése stb. A jól kezelt és ápolt rétek bő terméshozama nagyobb számú állat tartását, nagyobb trágyatermelést, bővebb termés hozamokat, tehát a gazdaság általános javulását eredményezi.

A szántóföldeinken termelt, többnyire szemes gazdasági terményeket piacon szoktuk értékesíteni, tehát kiviszünk bennük a talajunktól elvont nagymennyiségű tápláló anyagot, amelyeket nem szoktunk vett trágyával pótolni, hanem csak azzal, amelyet gazdaságunkban termelünk. Ha sok és jó minőségű réteink van, ennek termésével, illetőleg az ezen terméskből készült trágyával talán képesek vagyunk szántóföldeinkről elvont táplálóanyag mennyiségét pótolni, melyet buza, kukorica stb. alakjában a gazdaságról kivittünk, de ha nincs réteink, avagy csak kevés s az is rosszul termő, csak a szántóföldön termelt takarmányok után készült trágyával semmi esetre sem pótolhatjuk az eladott magvakban kivitt talajtápláló anyagokat. Ezért nagyon fontos lehetőleg sok rétet tartani s azt úgy ápolni és kezelni, hogy nagy terméseket adjon.

Ez az ápolás nem is olyan nagy munkából áll, ősszel keresztül-kasul jól fel kell hasogatni éles boronával, hogy a levegő meg a hólé átjárhassa, meg hogy a moha, mely minden rétet többé-kevésbé ellep, elpusztuljon. A másik fontos kellék a trágyázás, mert a rétet sem teremhet örökösen, ha mindig elveszünk talajából táplálóanyagokat, de soha semmit vissza nem adunk, pedig a magyar gazdának éppen az a baja, hogy réteit egyáltalán sohasem trágyázza.

Az ősszel boronával felhasogatott rétet kell trágyaléval, vagy komposzttal megtrágyázni, avagy erre a célra, ha a megnevezett trágyafélék nem állanak rendelkezésre, műtrágyaféléket használni. — A műtrágyák között kötött talajú rétekre 2 métermázsza szuperfoszfát szórando el ősszel, homoktalajokon emellett 1/2—1 métermázsza 40%-os kálisó is. — Ha azután istállótrágyát nem vagyunk képesek alkalmazni, úgy tavasszal hóolvadás után 30—50 kg. chilisálétrom szórando ki holdanként, amely műtrágya magas nitrogén — tartalmánál fogva, gyors fejlődésre készíti a növényzetet, ha elegendő foszfor és kálcium-láló anyag is áll rendelkezésre.

Ha minden ősszel elegyengetjük és felboronáljuk a rétet talaját, minden második évben ellátjuk a fenti trágya-mennyiséggel, úgy egyáltalán nem lesz okunk panaszkodni a rossz széna termések miatt, mert széna termésünk bizonyára legalább is meg fog kétszereződni.

Szerkesztői üzenet.

B. J. Érdeklődnek. Sajnos: tényleg zsidó irta.

Felolós szerkesztő: Pap Sándor.
Laptulajdonos: Balla Árpád.
Igazgató: Zanbauer Ágoston.

Hirdetések.

6186. sz. tkv. 1909.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. törvényszék, mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy az ujvi-

déki szerb takarékpénztár végrehajthatónak. Temerinác János végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében az 1881. LX. tc. 144. §-a alapján és a 146. §-a értelmében az ujvidéki kir. tszék, mint tkvi hatóság területén levő, az ujvidéki 1944 tkv betétben, Temerinác János (nős Zsarkovits Miliczával) nevében álló A. l. 1—2 sorsz. 3397 és 3388 hrszám a. Lánc-utcában levő 3 ö. i. ház, udvar és kertre az árverés 630 kor-ban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1909. október hó 20-ik napjának d. u. 3 órákor az ujvidéki kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár 2/3-án alul eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát, vagyis 63 koronát készpénzben, vagy az 1881. LX. tc. 42 §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. 1-én 3333. sz. a. k. igazságügymin. rend. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Ujvidék, 1909. évi augusztus hó 3-án.

Az ujvidéki kir. törvényszék, mint telek-könyvi hatóság.

Ofner,

kir. törvényszéki bíró

Matkovits

szobafestő és mázoló

Rókus

KOSSUTH LAJOS-UTCA 45. ÖRMÉNYTEPLOMHÁZ.

Eladó ház.

Petőfi-utca 14. sz. Balla-féle ház, 5 szoba, előszoba, konyha, zárt folyosó és istálló és raktárhelyiségekkel szabad kézből rendkívül kedvező feltételek mellett eladó.

Bővebb felvilágosítással Hajós Miksa ur szolgál az Ipar- és Kereskedelmi takarékpénztár titkára Kossuth Lajos-utca 49.

Ugyanott bérbeadó: egy műhelynek is használható szép, tágas raktárhelyiség és egy nagy istálló több lóra.

Omnibusz.

Egy könnyű járatu, jó karban tartott omnibusz, mely főleg vidéki vendéglősök számára igen alkalmas, szabad kézből, olcsón eladó. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Olvasd!

Olvasd!

A Hadzsits Szvetics-u. 13. és Gyik-u. 11. számú sarokházban több éven át fenálló csinosan berendezett és jóforgalmu

SZATÓCS-ÜZLET
más vállalkozás miatt eladó.

Bővebb a tulajdonosnál.

Szives tudomásul.

Van szerencsém a n. é. közönségnek b. tudomására hozni, hogy eddigi lakásomat Attila-u. 3. számú házból a Magyar-utca 50. számú házamba helyeztem át.

Tisztelettel

Czoczek Nándor kőművesmester.

Házi kosztot

tiszta kiszolgálással, jutányosan

házon kívül is ad

HAS MIKLÓS,

2—3

II. Rákóczi Ferenc-ut 34.

Szives tudomásul.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy hosszú éveken át fenálló foggyver-üzletemet a temerini-utca 12. sz. házból a Kossuth Lajos-utca 30 számú r. kat. hitközségi épületbe helyeztem át, ahol nemcsak minden rendszerű és fajtájú foggyvert és töltényeket, hanem e szakba vágó mindennemű sport-árakat is tartok, ezenkívül pedig javításokat is elvállalok s azokat gyorsan és megbízhatóan végezem.

A temerini-utcában eddigelé fenállott főüzlet a műhely mellett ugyanott mint fióküzlet továbbra is fenmarad, minek szives tudomásul vételét kérem. Jó családból tanono azonnal felvétetik.

Teljes tisztelettel

Burmann Sándor

12—12

fogyorműves Ujvidék.

A legjobb fém-tisztítószer

Fogyasztás évente 60 millió doboz.

Mindenütt kapható.

Globus

fém-tisztítószer
Fritz Schulz jun. RT. Eger-Csehszlovákia
Aranyérem 1900 Párisi Grand Prix 1904 St. Louis